

Ковальчук Н. В.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ОБРАЗУ ОЛЬГИ КОСАЧ У ХУДОЖНІЙ БІОГРАФІЇ СТЕПАНА СКОКЛЮКА «ОЛЕНА ПЧІЛКА»

У статті зосереджено увагу на аналізі постаті письменниці Ольги Косач-Драгоманової, відомої за літературним псевдонімом – Олена Пчілка, а саме її патріотичним принципом та національної самоідентифікації, виховання дітей в українських традиціях, її боротьбі проти шовіністського зросійщення України.

Проаналізовано деякі наукові праці українських літературознавців, які вивчали життя і творчість Олени Пчілки, а також досліджено розвідки науковців, у яких біографії, зокрема художньо-біографічні тексти, є об'єктом наукових зацікавлень. З'ясовано жанрологічні особливості художньої (літературної) біографії, як вони представлені в романі-есе Степана Скоклюка «Олена Пчілка», в якому автор через призму власного суб'єктивізму белегтристично реконструював, використовуючи родинний архів сім'ї Косачів, деякі риси характеру Ольги Косач, представив її погляди щодо національної ідентичності, зосередив свою увагу на її боротьбі за можливість розмовляти, писати та працювати українською мовою.

Актуальність дослідження постаті Олени Пчілки на основі біографічних праць, а саме роману-есе С. Скоклюка, полягає в тому, що тема суспільно-політичних поглядів письменниці, її громадської та наукової діяльності, становлення Ольги Косач як власне української авторки досі потребує більш глибокого аналізу в сучасних наукових дослідженнях. Це зумовлено тим, що праць, присвячених художнім біографіям про неї, не так багато, як у випадку з дослідженням документальної літератури про життя і творчість Олени Пчілки.

Художньо-біографічний роман С. Скоклюка «Олена Пчілка» був обраний уперше для детального вивчення патріотичних поглядів Ольги Косач, чії твори та наукові студії відображають національні традиції та цінності, що становлять основу української ідентичності. Олена Пчілка впродовж життя вперто боролася проти зросійщення українського народу, заборон рідної мови та культури, що передано на сторінках аналізованого біографічного твору, присвяченого на її честь.

Ключові слова: біографістика, художня біографія, література, патріотизм, україноцентричність, Олена Пчілка, Степан Скоклюк.

Постановка проблеми. Патріотизм Ольги Косач-Драгоманової можна охарактеризувати безкомпромисним, послідовним та негатовним. Аристократка, яка виборювала права українок, основоположниця моди на українські вишивані стрі, перша жінка-академік, дослідниця українських діалектів та фольклору, чії наукові праці зберегли унікальний пласт нашої національної пам'яті. Олена Пчілка – так себе назвала Ольга, обравши для літературного псевдоніму діалектний варіант від «бджілка», який говорив про невтомну працю письменниці, її зятатість.

У контексті дослідження діяльності Олени Пчілки є важливим художньо-біографічний роман-есе письменника і журналіста С. Скоклюка «Олена Пчілка». Твір є відкритим полем для вивчення родини Косачів, особливо головної героїні – Олени Пчілки, чия роль і значення

у формуванні історії української літератури та розвитку вітчизняної науки є неоціненними та, на жаль, недостатньо дослідженими, оскільки письменниця довгий час перебувала в тіні власної доньки – Лесі Українки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми біографістики досліджують у своїх працях І. Демуз, М. Ільницький, О. Крикавська, В. Попик, В. Чишко, Л. Буряк та ін., художні біографії є об'єктом наукових зацікавлень таких дослідників, як І. Акініна, О. Галич [11], В. Марінеско[9], Т. Черкашина [12], М. Шаповал та ін.

Життя та творчість Олени Пчілки, її видавнича та наукова діяльність, виховання дітей, особливо вплив на доньку Ларису, яка згодом стане однією з найвизначніших українських авторів України, цікавить багатьох дослідників, серед яких В. Аге-

єва, Д. Блохин [1], І. Денисюк [2], С. Жигун [4], О. Забужко [5], Г. Левченко, С. Павличко, О. Рисак, Т. Скрипка [2] та ін.

Актуальність статті визначається потребою детального розгляду теми, пов'язаної із зображенням постаті Олени Пчілки в художніх біографіях. Наразі написано зовсім мало біографічних текстів про Ольгу Косач, а літературних біографій і поетів. Серед останніх можна виокремити роман-есе С. Скоклюка «Олена Пчілка», присвячений цілковито видатній письменниці, її дитинству, юності, літературній, науковій та видавничій діяльності, відносинам із рідними, а також її національному становленню, утвердженню патріотичних поглядів. **Мета** нашого дослідження – через призму художньої біографії розглянути рецепцію постаті Олени Пчілки, як біографи зображували її в художніх текстах, зокрема простежити висвітлення ключових аспектів життя авторки. Особливу увагу надається висвітленню її патріотичних поглядів та усталення національної ідентичності письменниці, а також стилістичним прийомам, що використовуються для донесення цієї інформації до читача.

Постановка завдання. Для досягнення мети дослідження поставлені такі **завдання**: виокремити жанрові особливості художньої біографії на основі роману-есе С. Скоклюка «Олена Пчілка»; простежити, як на матеріалі художньо-біографічного тексту зображено формування патріотичного світогляду Олени Пчілки; окреслити та прокоментувати вибрані цитати з біографічного тексту про громадянську позицію Ольги Косач; з'ясувати ставлення автора художньої біографії Степана Скоклюка щодо україноцентричних поглядів Ольги Косач та ін.

Виклад основного матеріалу. Першим етапом написання біографічного тексту є ретельний вибір головного героя, оскільки це впливає на значущість та релевантність створеного матеріалу. Постать Олени Пчілки – української авторки, етнографки, фольклористки, перекладачки, публіцистки, громадської діячки – посідає важливе місце в українській літературі та культурі загалом.

Такі особистості, які за своє життя зробили великий внесок у розвиток суспільства, привертають увагу дослідників, біографів та читачів. Історії видатних людей надихають, мотивують інших до досягнення своїх цілей, тому науковці та біографи вивчають їхні життєві шляхи, щоб зрозуміти, які фактори сприяли виникненню такого впливу.

Деякі біографи за античною традицією поділяють життєписи на такі два види – біографії дер-

жавних діячів та біографії митців. Останні вважаються основою жанру художньої біографії, адже тоді «відбувається сплав літературності (філологічності в сучасному розумінні) та художності» [8, с. 300].

Художньо-біографічним текстом (або ж літературною біографією) вважається твір, який містить у собі науковий і художній елемент оповіді, а саме – поєднання факту і вимислу. За таким визначенням виокремлюють документальні й художні (літературні) біографії. Основоположною рисою художньо-біографічних творів є «творче відтворення життєвого шляху конкретно-історичної особистості на основі справжніх подій і документів свого часу, з глибоким зануренням художника в її духовність, внутрішній світ, соціальну та психологічну природу її історичних діянь» [11, с. 4].

Письменник-біограф реконструює життєві перипетії об'єкта твору на фоні історичного контексту. Ця орієнтація «на глибинний психологічний аналіз особистості як індивідуальності і одночасно як органічної часточки історії обумовлює конструювання текстової тканини на рівні сюжету, системи образів, хронотопу» [9, с. 61]. Автор художньої біографії, опрацьовуючи низку наявних документів про описувану особу (листи, щоденники, свідчення очевидців і т.д.), переосмислює їх через призму власного досвіду і подає власну інтерпретацію прочитаного про протагоніста.

Дослідниця Т. Черкашина зауважує: «серед типологічних рис художньої біографіки виокремлюються документалізм, синтез науки та мистецтва, суб'єктивність, концептуальність, специфічний хронотоп, “обмеженість” художнього вимислу й домислу через “прив'язаність” до фактів і подій біографії головного героя» [12, с. 62].

Роман-есе С. Скоклюка «Олена Пчілка» (1999) поки що єдиний художньо-біографічний твір про Ольгу Косач-Драгоманову, яка своєю працею боролася за збереження української культурної спадщини попри заборони та політичні переслідування з боку спочатку прибічників Російської імперії, а згодом більшовиків. У своєму творі автор зробив першу спробу розкрити образ Олени Пчілки, обравши для цього жанр художньої біографії, що вирізняється психологізацією образів персонажів, авторським суб'єктивізмом тощо. Варто зазначити, цей роман не є першим біографічним дослідженням С. Скоклюка родини Косачів. Першою була повість «Нечімле» про юні роки Лесі Українки, видана у 1993 р.

Роман «Олена Пчілка» складається з чотирьох частин, де С. Скоклюк розповідає про життя

письменниці – від дитинства до смерті, її творчу та наукову діяльність, виховання дітей, громадську позицію та відстоювання українства в часи репресій у Російській імперії та червоного терору та ін. Текст відзначається емоційністю, метафоричністю, пафосним викладом оповіді, зокрема увагою до психологічного стану головної героїні та суб'єктивністю суджень автора, що характерно для такого жанру, як художня біографія. Підсумком свого твору подає частину «Замість післямови», в якій біограф стисло подає опис життєвого шляху Ольги Косач та аналізує деякі твори письменниці.

Важливість постаті Олени Пчілки підкреслила письменниця і літературознавця Оксана Забужко у своїй праці «Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій», називаючи Косач-Драгоманову «матір'ю українського націоналізму»: «... біографія Олени Пчілки, наколи б була написана, могла б замінити собою цілий посібник з історії української культури останньої чверті ХІХ – початку ХХ ст., у нас досі хіба те й відомо, що вона “мати Лесі Українки”, а те, що вона мати українського націоналізму, так і не зважуються вголос сказати навіть “найпоступовіші” політичні історики» [5, с. 427].

У своєму творі С. Скоклюк, уважно дослідивши сімейний архів Косачів – листування, рукописи, щоденники, спогади, чимало уваги приділив громадянській позиції Ольги Косач, її поглядам щодо української мови, культури, розвитку науки, виховання дітей у національних традиціях. Літературний критик Дмитро Донцов, вважаючи досягнення Олени Пчілки цінним надбанням українського народу, який не зміг гідно оцінити свій спадок, писав про неї так: «Критики не були ласкаві до неї, бо була в опозиції і до сучасного, духово скаліченого большевиками, і до вчорашнього, скаліченого царатом українства. Не любить її советська критика, ні критик демократичного українства, С. Єфремов за її “шовінізм”, очевидно “вузький”, ні Чикаленко, такий несправедливий до неї в своїм “Щоденнику”. Але рацію їй за те, в останнім розрахунку, признало саме життя...» [3].

С. Скоклюк не оминув принципової позиції письменниці щодо підтримки українства в біографії про неї: «Вона була послідовною в духовній темряві, не звертала уваги на Валуєвський циркуляр, який забороняв навчання українською мовою та Емський указ царя, що не дозволяв ввозити в імперію книжки її рідною мовою» [10, с. 220].

Олена Пчілка жила в дуже непростий для українців час, коли Російська імперія, а пізніше

її наступниця – Радянська Росія, всіляко придушувала будь-які намагання українців проявлятися – не лише вчитися та працювати, а й навіть розмовляти рідною мовою, вигадувала шовіністичні Валуєвський циркуляр (1863 р.) та Емський указ, які цілковито забороняли українську мову в будь-яких сферах. Незважаючи на це, попри утиски, Олена Пчілка продовжувала популяризувати рідну культуру, видає «Український народний орнамент. Образцы вышивок, тканей и писанок», чим задекларувала право українців мати осібну національну культуру. Книга вийшла російською мовою, адже видання вийшло у світ у той же рік, що й Емський указ (1876 р.).

С. Скоклюк зауважує, що Олена Пчілка надавала перевагу саме українській мові для написання текстів, але ті умови, за яких вона жила, змушували письменницю поступатися задля можливості друкувати свої етнологічні та фольклорні дослідження: «*Ольга Петрівна не любила писати чужинською мовою. І не тому, що не знала її досконало. Але треба було десь друкуватися. Охоче публікував такі матеріали журнал, що виходив російською мовою, “Киевская старина”. То ж потрібно було пристосовуватися*» [10, с. 62]. Біограф зазначає, що Ольга Косач пишлася, що вороги називали її «націоналісткою» через її боротьбу за національну ідею, адже *«тільки яничар, паскудний перевертень, який живе на Україні, може ненавидіти свій край, землю, де його народила мати. В ті важкі часи було нелегко відстоювати свої права, доводити запродацям, що рідна мова – то глибоке коріння народу, без якого зачахне все святе і рідне»* [10, с. 219].

Дослідниця Д. Блохин зазначає, що той період переслідувань Росією українців погрожував утисками й Драгомановим – у 1876 р. брата Ольги Михайла звільнили з роботи в Київському, через що змушений був емігрувати подалі від родини: «...вимушена політична еміграція брата, заборона українського слова, плум над усім українським викликали у Олени Пчілки внутрішній протест, що назавжди поклав відбиток в душі про ставлення її до Росії, царату, та окремих російських літераторів і культурних діячів. Олена Пчілка бачила страшну хмару російщини, яка насунулася на Україну і закликала до боротьби з нею» [1, с. 284]. Цим пояснюється бажання Ольги Косач-Драгоманової оборонятися від впливу Російської імперії та її прибічників, все більше популяризувати українське у суспільстві.

На вкорінення стійких україноцентричних поглядів в Ольги Косач-Драгоманової вплинуло

її оточення, а саме виховання в родині Драгоманових, а згодом і підтримка чоловіка – Петра Косача. Український письменник і літературознавець А. Костенко в художньо-документальній біографії про Лесю Українку згадав про сімейні цінності в родині Драгоманових, про їхню повагу до «народної стихії», тобто діти виховували в пошані та в душі народної культури: *«В драгоманівській родині в Гадячі міцно трималися народні традиції, завжди шанувалася українська пісня. Вони мали вирішальний вплив на Олену Пчілку, а через неї і на її доньку Лесю»* [7, с. 11].

Усе дитинство Ольга Драгоманова виховувалася серед простих людей, мати виховувала її з допомогою старенької няньки – звичайної сільської бабусі. А. Костенко використав спогади Олени Пчілки про цей період у своїй праці: *«Народна стихія – се було наше природне оточення з найменших літ: се були няньки, вся дворова челядь і її діти, та й уся гадяцька й повітова людність, що мала стосунки з нашою сім'єю чи нашим двором. Фольклор і етнографія були нашою природною течією. А полтавська людність у ті часи зберігала, звичайно, свою народність значно краще, ніж тепер»* [7, с. 12].

С. Скоклюк також моделює у своєму романі сцену, в якій торкається тема виховання в родині Драгоманових, а саме згадує матір Олени – Єлизавету, яка докоряє своєму чоловіку-декабристу, автору творів російською мовою: *«Написав би хоч один вірш своєю мовою. А то все пишеш чужинською, – дорікнула. – Ти тільки вслухайся, скільки краси в ній. – склавши засмагли, циганкувати руки, Єлизавета Іванівна дивиться кудись далеко. І раптом озивається пісня, що бере за душу:*

*Ой не рости, кропе,
Високо та й у городі.
Ой не ходи, старий,
Коло моїх та ворітечок.
Ой не топчи, старий,
Кудрявої м'яти...»* [10, с. 12].

Біограф акцентує на шануванні Єлизавети народної пісні та важливості рідної мови, художньо обривши інформацію. Матір передала любов до української мови своїй донці, тому Ольга була переконана в її важливості, вважала, що це ідентифікатор людини як громадянина, як митця: *«Кожен повинен розмовляти мовою, яку йому дала мати. Інакше – роздвоєність духу, мислі. Та й не природність, якась штучність в літературі»* [10, с. 26].

Після одруження Олена Пчілка отримала ще одного соратника в особі свого чоловіка Петра

Косача, який в епіцентрі українського культурницького руху допомагав їй боротися за право популяризувати українське, працювати у сфері рідної літератури і науки, а також виховувати українську молодь у національних традиціях. За спогадами доньки Ольги та Петра Косачів Ольги Косач-Кривинюк: *«Батько наш не чинив ніколи ніяких перепон проти того, що мати виховувала всіх дітей українцями, що наша родина, мало не єдина інтелігентська родина, була суто українська. Це відбивалося на його службовій кар'єрі, однак він вважав, що так повинно бути і ніколи нічим не протривав тому»* [2].

Використовуючи косачівський архів, С. Скоклюк пише про розуміння Олени Пчілки важливості рідної мови, правильності її вживання, а тому письменниці не подобалося допускання суржику у слововживанні Петра Косача, їй хотілося виховувати дітей без іншомовних лексичних домішок в українській мові, які б засмічували лексикон: *«... що тут дивуватися, коли Петро на роботі більше спілкується російською мовою, ніж рідною. А оцей суржик її пече, наче хто жару насипав у душу. О, вона вбереже своїх дітей від цієї мовної каламуті, яка здається, вже проникла в її дім. Треба писати для дітей, пригощати їх з чистого джерельця, де немає бруду»* [10, с. 96]. Автор біографії зазначає, що робота над збором фольклорних матеріалів була не лише для пізнання українських звичаїв, а й для передачі цих знань своїм дітям, аби вони, як і вона свого часу, росли і розвивалися в душі рідних традицій, щоб потім вони стали гідними представниками своєї нації: *«Дитина, яка не п'є водичку з рідної кринички, росте перекотиполем. Важко, добродію, потім вже в її душі виполоти чужоземний бур'ян. А сіють його отакі ж, як ви. [...] Чи виросте дитина приятелем, чи ворогом України, се багато залежить від виховання»* [10, с. 105].

Вихованню дітей Ольга Косач приділяла значну частину свого часу, своїм материнським обов'язком вбачала у формуванні сприятливого для навчання середовища, закладанні основ дитячих знань і вмінь. Від самого початку жінка відмовилася віддавати своїх дітей до зросійщеної школи, тому навчала їх удома, перекладала для них найвідоміші твори світової літератури. Про це згадав і С. Скоклюк у біографії про письменницю: *«... Оце глибинне почуттєве вкорінення дітей у стихію рідної мови. Задля осягнень високої мети Ольга Петрівна, ревнителька національного, одважилась було на немалий ризик: на початку зовсім ізолювати дітей від російської школи»* [10, с. 173].

Цінними для біографічних досліджень є спогади самих дітей Ольги про їхнє домашнє навчання. Наймолодша дочка Ольги – Ізидора Косач-Борисова, завдяки якій збереглося багато інформації про життя її родини, пригадувала у своїх мемуарах: «Олена Пчілка була ворогом муштрування дітей, надуживання дорослих примусом, наказом у стосунках з дітьми, говорячи, що така суворість дорослих з дітьми “пригашає” дух. Так Олена Пчілка уміла сполучати у відносинах з членами своєї родини ніжність, жартівливість і пестоші з неухильним виконанням обов’язків. І тому, коли вчила когось зі своїх дітей чогось (рідної чи чужої мови тощо), то ставила великі вимоги, а водночас за різні дитячі пустоші й провини не карала» [6, с. 27–28].

Про один із найцікавіших методів навчання в родині Косачів згадав у своїй біографії С. Скоклюк, пишучи про створення домашнього театру, де діти за самі ставили сценки за різними драматичними творами: «Вони під керівництвом Лесі ладнали декорації, самотійно готували костюми. Під час різноманітних ігор, а також колядок, пригадує Петро Антонович, діти якомсь оживали, їх очі іскрилися радістю. І все це відбувалося не без участі Ольги Петрівни» [10, с. 107]. Олена Пчілка привчала їх до літературної справи, допомагала у перших пробах пера, була їхнім першим критиком, навіть кожному дала псевдонім – Михайло Обачний (Михайло Косач) і Леся Українка (Лариса Косач-Квітка), які були настільки нерозлучними, що в родині дали одне прізвище на двох – Мишолосіє, та Олеся Зірка (Ольга Косач-Кривинюк). Літературознавиця О. Жигун зазначає, що материнство Ольги Косач «заміщується виховництвом, авторка позиціонує себе не як мати, щаслива своїми дітьми, а як педагог, що пишається результатами роботи» [4, с. 45].

У своєму художньо-біографічному романі-есе «Олена Пчілка» С. Скоклюк подає белетризований образ Ольги Косач-Драгоманової, представляє її читачеві як талановиту письменницю та науковицю, що популяризує своєю працею українську культуру, турботливу матір, яка вчить своїх дітей шанувати рідне слово та традиції, а також принципову захисницю національних ідей: «Невичерпна енергія і працьовитість були поєднані не тільки з її літературним хистом і здібностями, а й з надзвичайною принциповістю, сміливістю, наполегливістю, з патріотичною жертовністю. Ні за яких обставин не зрікалася своїх поглядів і безстрашно пропагувала їх, не боячись ні арештів, ні репресій, ні в’язниць» [10, с. 236].

Біограф наголошує на важливості постаті Олени Пчілки в контексті національного відродження. Вона сприяла розвитку української національної ідентичності, що було особливо необхідним у часи, коли вітчизняна культура зазнавала утисків з боку імперського режиму. Використовуючи цитати зі спогадів, пафосно та емоційно, що характерно жанру художньої біографії, С. Скоклюк дає таку характеристику Ользі Косач, як патріотки: «Непересічна постать Олени Пчілки потрібна нам особливо сьогодні, коли у нелегкій борні за національне самоутвердження ми знову й знову надихаємося неугасимим світочем національної ідеї, що її виплекали минулі покоління. Як громадський і політичний діяч вона поклала міцні основи для відродження своєї нації» [10, с. 235].

Також у творі згадано й епізод з життя Ольги Косач, яка разом з Лесею Українкою, Павлом Житецьким і Миколою Лисенком у 1907 р. підписала заяву до міністра народної освіти в Петербург з вимогою дозволити навчання рідною мовою, адже, як зазначив С. Скоклюк, вона «вірила і надіялася, що розвіється над краєм мряка. Це тримало письменницю на стійких світоглядних позиціях. І написала, а вірніше продиктувала незадоволено до смерті такі слова до своєї біографії: “По своїй ідеології Олена Пчілка перше всього українська націоналістка, гаряча патріотка свого краю, України”» [10, с. 225].

Висновки. Отже, Олена Пчілка є важливою фігурою в українській історії, її внесок у національну літературу і культуру, а також громадянська діяльність зробили її символом національного відродження України. Художньо-біографічний роман-есе «Олена Пчілка» С. Скоклюка вважається першою спробою презентувати читачеві життя і творчість Ольги Косач-Кривинюк у белетристичній манері. На основі використаного архіву родини Косачів, біограф реконструював деякі моменти з життя письменниці, а саме її боротьбу за право українців на свою національну ідентичність. Використавши спогади, епістолярну спадщину та ін. документальні свідчення, він подав її образ, як принципової громадської діячки, яка задля збереження рідних традицій йде на протест проти шовіністичної влади Російської імперії, попри заборони і утиски, і вчить цій боротьбі своїх дітей. Тому оскільки художня біографія створюється на основі реальних джерел, можна стверджувати, що такі тексти слугують ще одним матеріалом вивчення літературного процесу через призму певного індивіда, його історії та діяльності, що впливає на літературу та історичний контекст.

Список літератури:

1. Блохин Д. Роль Софії Русової і Олени Пчілки у відродженні української національної педагогіки. (до 170-ліття від дня народження Олени Пчілки). *Леся Українка в діаспорному літературознавстві. Німецько-українські зв'язки*. Т. XI. 2019. Мюнхен-Тернопіль, 2019. С. 271–288. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16984/1/271-288.pdf> (дата звернення: 20.09.2024).
2. Денисюк І., Скрипка Т. Дворянське гніздо Косачів. URL: <https://www.t-skrypka.name/LUkrainka/Gnizdo.html> (дата звернення: 24.09.2024).
3. Донцов Д. Мати Лесі Українки (Олена Пчілка). URL: https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Publ/Dontsov/DviLiteratury/OlenaPchilka.html#google_vignette (дата звернення: 15.09.2024).
4. Жигун С. (Не)жіноча автобіографія: Олена Пчілка про себе. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. 2020. № 15. С. 43–48.
5. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. Київ: Факт, 2007. 640 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0002061> (дата звернення: 26.09.2024).
6. Косач-Борисова І. Спогади про Олену Пчілку. *Українська культура*. 1966. № 1. С. 27–28.
7. Костенко А. Леся Українка: Художньо-документальна біографія. К.: Дніпро, 1985. 393 с.
8. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
9. Марінеско В. Літературна біографія як жанрова модуль: особливості еволюції, атрибутивні та модусні ознаки. *Науково-методичний журнал «Наукові праці. Літературознавство»*. 2012. Вип. 181. С. 59–63.
10. Скоклюк С. Олена Пчілка. Луцьк: Надстир'я, 1999. 252 с.
11. Художня біографія: проблеми теорії та історії. О. Галич, О. Дацюк, Л. Мороз. Рівне, 1999. 94 с.
12. Черкашина Т. Нефікційна література у студіях наукової школи документалістики Олександра Андрійовича Галича. *Волинь філологічна: текст і контекст*. 2019. № 25. С. 59–68.

Kovalchuk N. V. NATIONAL IDENTITY OF OLHA KOSACH'S FIGURE IN STEPAN SKOKLYUK'S FICTIONALIZED BIOGRAPHY "OLENA PCHILKA"

The article focuses on analyzing Olha Kosach-Dragomanova's figure, known by her literary pseudonym – Olena Pchilka, namely her patriotic principles and national self-identification, raising children in Ukrainian traditions, her struggle against the chauvinist annexation of Ukraine by the Russian Empire.

Analysis of the number of studies that are related directly to the Olena Pchilka's life confirms that there is still a necessity for a thorough examination of the portrayal of Olena Pchilka in fictionalized biographies. The genreological features of fictionalized (literary) biography are clarified in S. Skoklyuk's novel "Olena Pchilka". The author fictionally reconstructed Olga Kosach's character traits using the archive of the Kosach family. The story also presents her views on national identity and focuses on her struggle for the opportunity to speak, write, and work in the Ukrainian language.

The importance of the study about Olena Pchilka's character, her national identity, public and scientific activities arises from the fact that this topic still requires detailed research in the modern scientific sphere, particularly because there are not many studies of fictionalized biographies about these writers, unlike their works and biography directly. This is due to the fact that there are not as many works devoted to fictionalized biographies as in the case of the study of documentary literature about the life and work of Olena Pchilka.

This paper is the first attempt to apply S. Skoklyuk's literary biography novel to explore the patriotic views of Olga Kosach, whose works and scientific studies reflect national traditions and values that form the basis of Ukrainian identity. Throughout her life, Olena Pchilka stubbornly fought against the unification of the Ukrainian people, and prohibitions of the native language and culture, which is conveyed on the pages of the analyzed biographical work dedicated in her honor.

Key words: *biographical studies, literary biography, literature, patriotism, Ukraine-centrism, Olena Pchilka, Stepan Skoklyuk.*